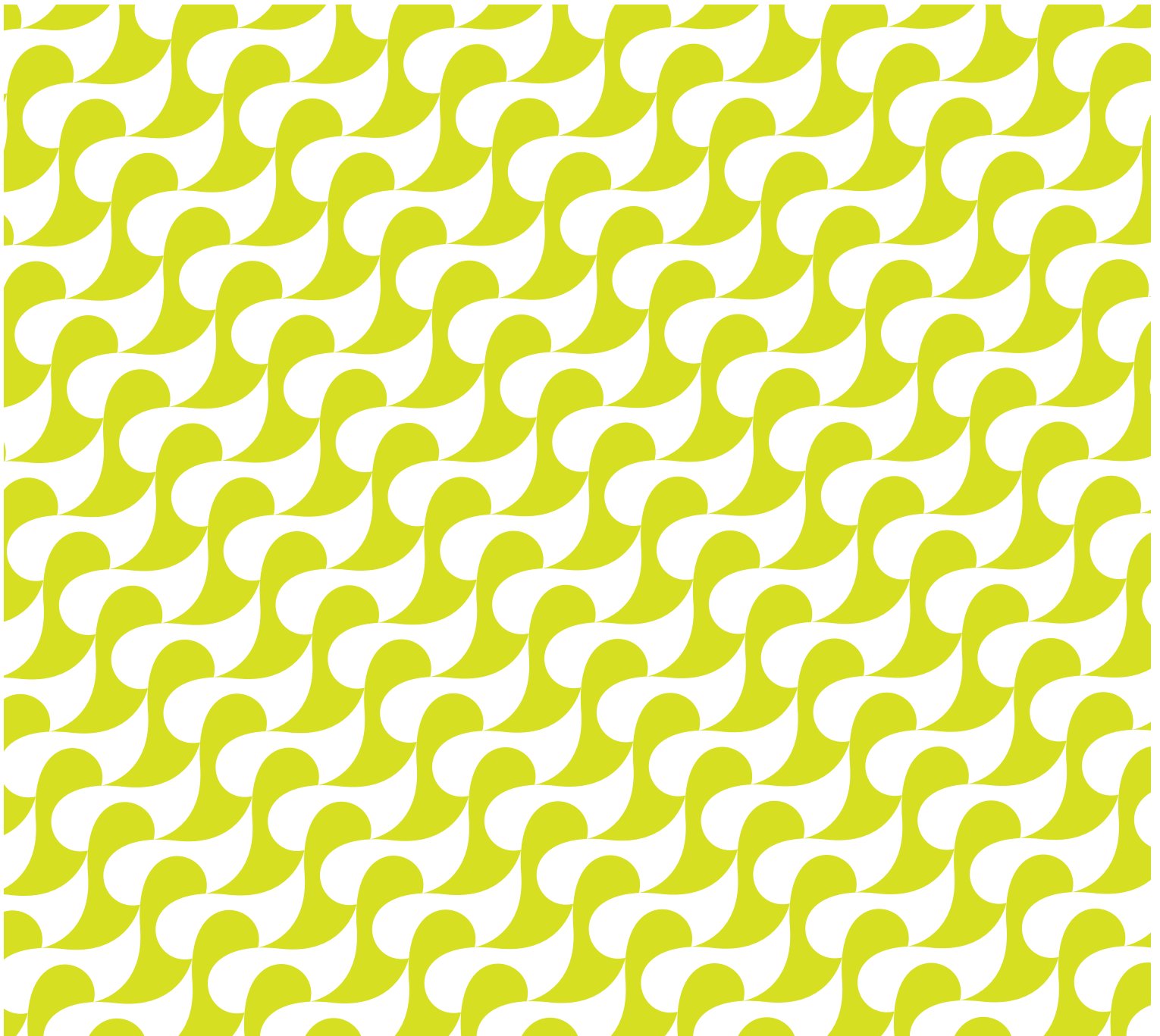

Swentec/SCB: Svensk miljöteknik i siffror 2009

Statistik och analys för den svenska miljöteknisektorn

Svensk miljöteknik i siffror 2009 - *Minskad omsättning men ökad export*

Swentec, Sveriges miljöteknikråd, tar i samarbete med Statistiska centralbyrån (SCB) årligen fram statistik för den svenska miljötekniksektorn. Följande kan konstateras:

- **Omsättningen minskade med närmare 12 procent mellan 2008 och 2009 som en följd av lågkonjunkturen.**
- **Det är första gången som omsättningen sjunker sedan Swentec började ta fram nationell statistik år 2003.**
- **Samtidigt ökade exporten av svensk miljöteknik med 4,8 procent, från drygt 37 miljarder kronor till knappt 39 miljarder kronor.**
- **Omsättningen ökar mest inom området Vindkraft.**
- **Omsättningen minskar mest inom området Avfall.**

Swentec - en delegation för miljöteknik med uppdrag året ut

Swentec, Sveriges miljöteknikråd, har regeringens uppdrag att på nationell nivå utveckla en effektiv struktur som ökar tillväxten för svensk miljöteknik. Swentec är sedan april 2008 en kommitté (N2008:2) under Näringsdepartementet. Uppdraget löper ut vid årsskiftet och ett slutseminarium kommer att anordnas i Stockholm den 29 november 2010 då Swentec slutrapport överlämnas till regeringen. Anmälan till slutseminariet kan göras på swentec.se.

En databas under ständig utveckling

Statistiken som redovisas är en delpopulation av SCB:s databas över miljöföretag och avser här år 2009, som är det senaste statistikunderlaget. En pdf med

diagram som presenterar siffrorna i sin helhet finns att hämta hem från swentec.se/statistik. I *Svensk miljöteknik i siffror 2009* redovisas en tidsserie från 2003 till 2009.

Miljöteknik är inte en egen bransch, utan en sektor som skär genom flera branscher. Hållbar utveckling och miljöteknik ska ses som en drivkraft för hela näringslivet. Det pågår ett fortlöpande arbete med att förbättra och uppdatera underlaget till den svenska miljöteknikstatistiken. Swentecs sammanställning av den svenska miljöteknikstatistiken ska ses som en indikator på hur sektorn förändras.

Miljöteknikstatistiken innefattar dels företag där den huvudsakliga verksamheten är inom miljöteknik, samt dels företag där en del av företagets produktion och tjänster finns inom miljötekniksektorn men där det inte är företagets huvudsakliga verksamhet. Den senare kategorin är viktad in i statistiken, vilket innebär att SCB har lagt en miljöandel på företaget och på så sätt kunnat redovisa ett totalresultat.

Miljöteknik – definitionen

Miljöteknik är all teknik som direkt eller indirekt bidrar till en bättre miljö. Miljöteknik innefattar sådana varor, system, processer och tjänster som ger tydliga miljöfördelar i förhållande till befintliga eller alternativa lösningar, sett ur ett livscykelperspektiv. Det rör sig om tekniker som minskar utsläpp av föroreningar, som renar vatten och luft, som använder energi och naturresurser mer effektivt.

Miljöteknik omfattar exempelvis processer och tekniker i värme- och elproduktion från förnybara bränslen, förnybara drivmedel, solceller, vindkraftverk, biogasanläggningar, system för energihushållning i bostäder, förnybara material, tekniker för avfallshantering, vattenrening och rökgasrening, effektivare motorer i fordon, skepp och flyg samt processer och tekniker som producerar miljöanpassade varor och tjänster. Miljöteknik omfattar också miljöanpassade tekniker och processer inom jordbruk, skogsbruk och fiske samt tekniker och processer som använder organismer i tekniska syften, till exempel mikroorganismer som renar förorenad mark eller anlagda våtmarker som renar avloppsvatten.

Det svenska synsättet omfattar inte bara teknik och tekniska system i sig, utan även ett helhetstänkande kring hela tillförselkedjor och kring integrerade systemlösningar som också omfattar återvinning eller hantering av restprodukter, det vill säga hela livscykeln. Detta synsätt på miljöteknik är helt i linje med EU:s och OECD:s definitioner av miljöteknik.

Miljöteknikområdena

De miljöteknikområden som redovisas i miljöteknikstatistiken är följande:

- Avfallshantering och återvinning
- Bioenergi
- Buller
- Hållbart byggande och energieffektivisering
- Konsult-, utbildningstjänster och FoU
- Luftrening
- Marksanering
- Vattenrening
- Vind, sol och vattenkraft
- Transporter och förnybara bränslen

Avgränsningar gällande populationen

Miljöteknikpopulationen uppgår till cirka 6 500 företag med en omsättning på 119 000 mkr för 2009. Följande områden har exkluderats i arbetet med att ta fram ett renodlat underlag för miljöteknikstatistiken: hållbart jordbruk och fiske, hållbar skog, hantering av naturkatastrofer, ekoturism, biologisk mångfald, regummering, partihandel med uttjänta fordon (även bildemontering och försäljning av delar) kommunal verksamhet inom dricksvattenproduktion, vatten och avlopp, kraft och värmeproducenter (kommunala och statliga).

Kommunal verksamhet räknas inte med i miljöteknikstatistiken eftersom att den utgör en del av den kommunala infrastrukturen. Den kommunala verksamheten spelar dock en betydande roll vad gäller tillväxt och export av miljöteknik, i egenskap som kund av de produkter och tjänster som räknas som miljöteknik, och har således betydelse för miljöteknikföretagets utveckling på hemmamarknaden. Avknoppade privata bolag från kommunal verksamhet finns däremot med i statistiken.

De kommunala och statliga kraft- och värmeproducenterna har exkluderats eftersom det inte är el- eller värmeproduktionen i sig som är miljöteknik utan processerna och materialet för att framställa el och värme.

Miljöanpassade produkter och nya material

I den definition av miljöteknik som tillämpas inom EU:s handlingsplan för miljöteknik, Environmental Technologies Action Plan (ETAP), ingår miljöanpassade produkter och nya material. Den sistnämnda kategorin innefattar bland annat gröna material, det vill säga biopolymerer och andra typer av ersättningsmaterial som grundar sig på förnyelsebar råvara. I dagsläget kan dock inte Swentec redovisa några siffror för detta område.

Vad gäller miljöanpassade produkter måste andra definitioner och gränsdragningar göras. Till exempel finns det i dag miljömärkta produkter, såsom miljömärkta tvättmedel, men det gör inte att produkten i sig kan klassificeras som miljöteknik. Det miljömärkta tvättmedlet är således miljöanpassat men kan inte klassificeras som miljöteknik. Däremot kan processen eller tekniken för att ta fram tvättmedlet klassificeras som miljöteknik. Diskussioner förs inom EU, genom OECD/Eurostat, om att förbättra kunskapspridningen om "best available technology" mellan länder. Detta är något som SCB arbetar med tillsammans med motsvarande organisationer i övriga EU-länder genom samarbetet inom OECD/Eurostat.

2009 års siffror

År	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Arbetsställen	6 989	7 314	7 650	7 984	8 272	8 025	7 927
Företag	5 683	5 936	6 232	6 524	6 753	6 542	6 530

Tabell 1: Antal arbetsställen och antal företag 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Omsättning	74 055	81 617	92 347	104 444	118 314	135 487	119 344
Anställda	35 375	36 848	36 976	38 488	40 715	41 807	41 420
Export	20 053	22 220	25 764	30 946	35 550	37 081	38 857

Tabell 2: Total omsättning i mkr, antal anställda och total export i mkr 2003-2009

Mellan 2008 och 2009 har omsättningen för miljötekniksektorn minskat med 11,9 procent, från 135 487 mkr till 119 344 mkr. Det är första gången som omsättningen sjunker sedan Swentec började ta fram nationell statistik år 2003. Nedgången är inte unik för miljöteknik utan följer hela ekonomin för 2009 som inte var ett bra år för svensk ekonomi.

Samtidigt som den totala omsättningen miljötekniksektorn alltså minskade med närmare 12 % så höll sig sysselsättningen på ungefär samma nivå. Antalet anställda minskade med knappt 1 %, från 41 807 till 41 420 stycken. Antalet miljöteknikföretag som redovisas är 6 530 stycken, vilket är nästan exakt lika många som året dessförinnan då antalet uppgick till 6 542. 1 500 av företagen utgörs av enskilda firmor verksamma inom miljöområdet. De enskilda firmorna står emellertid för en marginell del av omsättning, export och antal anställda.

Statistiken visar att exporten har ökat med 4,8 %, från 37 081 mkr till 38 857 mkr trots att den totala omsättningen minskat. Detta kan tolkas som att exportmarknaden har blivit allt viktigare, på bekostnad av inrikesomsättning, för miljöteknikföretagen.

Antal anställda	Antal företag	Andel företag
0-10	5 512	84,4 %
11-49	749	11,5 %
50-249	197	3,0 %
250-	72	1,1 %
Totalt	6 542	

Tabell 3: Miljöteknikföretagens storlek 2009

Miljöteknikområde	2008			2009		
	Omsättning	Anställda	Export	Omsättning	Anställda	Export
Vattenrening	12 409	4 601	5 457	11 489	4 664	5 939
Luftrening	4 426	1 173	1 204	3 391	1 169	1 708
Avfallshantering och återvinning	51 867	13 811	10 776	40 607	13 834	9 193
Bioenergi	16 313	2 804	4 103	14 910	2 799	4 068
Sol, vind, vattenkraft	13 227	2 541	6 013	15 602	2 766	7 253
Hållbart byggande & energieffektivisering	21 441	9 625	6 966	19 547	9 127	8 448
Transporter	5 761	502	1 726	4 874	542	1 062
Marksanering	1 622	893	273	1 501	861	387
Buller	386	236	56	316	227	52
Konsulttjänster, utbildnings-tjänster och FoU	8 035	5 621	506	7 108	5 431	748
Totalt	135 487	41 807	37 081	119 344	41 420	38 857

Tabell 4: Omsättning i mkr, export i mkr och antal anställda inom respektive miljöteknikområde under 2008 jämfört med 2009.

Den största minskningen står området **Avfall** för, vilket beror på ett antal konkurser (det är uteslutande små företag som försvunnit). När det gäller omsättning och export för avfallsföretagen så har en del av de stora företagen haft en rätt rejäl minskning av sin omsättning/export. Tappet i antal exporterande företag beror just på att ett antal mindre exportörer fallit bort. Detta förklarar dock inte exportminskningen utan den förklaras helt av en generell minskning bland de som exporterade både 2008 och 2009.

Den största ökning sker inom området **Vindkraft**. Det är framförallt vindföretagen som står för ökningen av omsättning och export. Den positiva utvecklingen för vind är en trend som går flera år tillbaka.

	2007		2008		2009	
	Omsättning	Antal anställda	Omsättning	Antal anställda	Omsättning	Antal anställda
Vindkraft	4 974	1 496	8 152	1 573	11 066	1 700

Tabell 5: Omsättning i mkr och antal anställda inom vindkraft, 2007-2009.

Regional fördelning

Regionindelningen av statistiken är gjord i enlighet med Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques (NUTS), som är EU:s hierarkiska regionindelning. Den introducerades 1988 av Eurostat i syfte att erhålla jämförbara områden avseende exempelvis yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer. NUTS används bland annat för statistiskredovisning och i EU:s regionalpolitik. I statistiken 2009 redovisas omsättning och antalet anställda utefter NUTS 2 och NUTS 3-nivå.

NUTS2	2008			2009		
	Omsättning	Anställda	Export	Omsättning	Anställda	Export
Stockholm Stockholms län	18 845	6 527	3 061	16 414	6 590	3 648
Östra Mellansverige Uppsala län Södermanlands län Östergötlands län Örebro län Västmanlands län	29 113	7 899	7 244	25 584	7 567	7 833
Småland med öarna Jönköpings län Kronobergs län Kalmar län Gotlands län	19 127	6 644	6 388	16 631	6 567	6 398
Sydsverige Blekinge län Skåne län	20 588	5 375	5 939	17 553	5 382	6 077
Västsverige Hallands län Västra Götalands län	22 344	7 892	5 158	20 016	7 875	5 036
Norra Mellansverige Värmlands län Dalarnas län Gävleborgs län	14 115	4 116	6 475	13 344	4 054	7 403
Mellersta Norrland Västernorrlands län Jämtlands län	5 637	1 535	1 153	4 695	1 512	924
Övre Norrland Västerbottens län Norrbottnens län	5 718	1 819	1 664	5 107	1 872	1 537
Totalt	135 487	41 807	37 081	119 344	41 420	38 857

Tabell 6: Omsättning och export i mkr, samt antal anställda i respektive NUTS 2-region, 2008 och 2009.

Bland NUTS 2-regionerna kan konstateras att alla minskat i omsättning. Detta överensstämmer med den nationella trenden då flera av regionerna samtidigt ökat sin export. Största ökning av export har skett i region **Norra Mellansverige**. Detta beror på att ett fåtal företag haft en rejäl exportökning under 2009.

NUTS 3	2008		2009	
	Omsättning	Anställda	Omsättning	Anställda
Stockholms län	18 845	6 527	16 414	6 590
Uppsala län	2 158	944	2 285	952
Södermanlands län	3 457	1 282	2 710	1 084
Östergötlands län	10 700	2 588	9 864	2 580
Örebro län	4 754	1 242	3 606	1 161
Västmanlands län	8 043	1 844	7 120	1 790
Jönköpings län	6 283	2 185	5 505	2 282
Kronobergs län	5 999	1 827	5 053	1 715
Kalmar län	6 451	2 497	5 663	2 439
Gotlands län	393	135	410	132
Blekinge län	2 099	648	1 548	619
Skåne län	18 489	4 727	16 005	4 763
Hallands län	2 885	1 248	2 367	1 209
Västra Götalands län	19 459	6 643	17 649	6 666
Värmlands län	5 458	1 292	5 211	1 313
Dalarnas län	6 146	2 024	6 171	1 959
Gävleborgs län	2 512	799	1 962	782
Västernorrlands län	4 292	1 013	3 449	1 002
Jämtlands län	1 345	521	1 246	509
Västerbottens län	1 809	691	1 593	712
Norrbottnens län	3 909	1 129	3 514	1 159
Totalt	135 487	41 807	119 344	41 420

Tabell 7: Omsättning i mkr och antal anställda i respektive län, 2008 och 2009

Landfördelad export

De 15 största mottagarländerna för svensk miljöteknikexport står för 75 % av exporten, drygt 29 miljarder SEK. Övriga länder står för tillsammans 25 %. Den totala miljöteknikexporten, det vill säga både varor och tjänster uppgick 2009 till 38,6 miljarder kronor. Statistiken visar att Tyskland fortfarande är Sveriges viktigaste exportland för miljöteknik. Närmarknaderna är generellt sett viktigast för Sverige (Tyskland etta och Norge tvåa) även om exporten till Kina ökade under 2009 vilket gör att Kina numera är trea i Sveriges miljöteknikexportstatistik.

Swentec har tidigare i år redovisat siffror för *varuexport*, som 2009 uppgick till 31,6 miljarder kronor. Kina ligger där på andra plats och Norge på tredje plats. De siffror som nedan redovisas omfattar både *varor* och *tjänster*. Totalt uppgår alltså den svenska miljöteknikexporten till 38,6 miljarder kronor.

Ranking mottagarland	Andel av total miljöteknikexport	Export milj SEK
1. Tyskland	16%	6 047
2. Norge	9%	3 553
3. Kina	7%	2 760
4. USA	6%	2 499
5. Danmark	5%	2 120
6. Frankrike	5%	1 801
7. Finland	5%	1 800
8. Storbritannien	4%	1 556
9. Italien	4%	1 404
10. Spanien	3%	1 303
11. Nederländerna	3%	1 292
12. Indien	2%	952
13. Ryssland	2%	766
14. Belgien	2%	759
15. Polen	1%	568

Tabell 8: De 15 största mottagarländerna av svensk miljöteknikexport, hur stor procentuell del av miljöteknikexporten som går till dessa länder samt hur mycket denna export uppgår till i milj SEK.